

Przedmowa

Oddajemy do rąk Państwa 10. tom cyklu wydawniczego „Krotoszyn i okolice”. W tym jubileuszowym tomie na samym początku przedstawiamy dotychczasowy dorobek autorów i zespołu redakcyjnego. Zapewne wydane tomy wzbogaciły wiedzę o naszym regionie, popularyzując ją wśród mieszkańców Ziemi Krotoszyńskiej i innych regionów (artykuł Józefa Zdunka, *10 tomów Krotoszyna i okolic w latach 2005-2014*).

W 1998 r. reaktywowano w Polsce powiaty (w 2013 r. minęło 15 lat). O działalności powiatu krotoszyńskiego i jego osiągnięciach pisze Jan Urbaniak w artykule *15-lecie powiatu krotoszyńskiego*. Ponadto autor przedstawił rys historyczny powiatu krotoszyńskiego oraz scharakteryzował go pod kątem społeczno-gospodarczym.

Interesujący jest artykuł Anny Sokołowskiej. Autorka omawia unikalne w skali Polski cmentarzysko kurhanowe (stanowisko Smoszew 1) oraz walory przyrodnicze terenów leśnych, na których stanowisko to się znajduje (rez. „Dąbrowa Smoszew”), oraz wytyczone tu przez PTTK szlaki turystyczne (artykuł *Cmentarzysko kurhanowe w Smoszewie*).

Spośród zabytków architektonicznych Krotoszyna na szczególną uwagę zasługuje pałac Gałęckich, zbudowany w latach 1692-1700. O pałacu szczegółowo pisze Julian Ziobrowski. Autor mieszkał w nim przez wiele lat, a jego pasją było badanie historii pałacu, od początku jego istnienia do czasów współczesnych.

Bogate treści oparte na źródłach archiwalnych i pięknej ikonografii zawiera artykuł autorstwa Bożeny Kokot i Hieronima Kroczyńskiego zatytułowany *Kaszyńscy i Zarembowie ze Sulmierzyc w służbie miastu i ojczyźnie okresu zaboru*. Autorzy – jak sami piszą na początku artykułu – *postanowili zebrać na podstawie zachowanych źródeł działalność publiczną dwóch rodzin pochodzenia szlacheckiego osiadłych w Sulmierzycach w końcu XVIII wieku. Kaszyńscy i Zarembowie to stare polskie rody szlacheckie występujące w źródłach pisanych już od schyłku średniowiecza. Dziś rozproszone po różnych krajach Europy i Ameryki*.

Znany z licznych publikacji badacz historii Rozdrażewa, Edmund Nawrocki w artykule *Folwark w Rozdrażewie w XVII i XVIII wieku* opisuje wygląd folwarku. Autor koncentruje się na budynkach gospodarczych. Artykuł napisał na podstawie źródeł archiwalnych z lat 1679-1799, znajdujących się w archiwach polskich i niemieckich. Tego samego autora jest też tekst o usunięciu pomnika powstańców wielkopolskich w Rozdrażewie w 1940 r.

Sporo wiadomości o wsi Jasne Pole, przede wszystkim zaś o miejscowej szkole, która powstała wcześniej, bo już w 1804 r., pisze Jacek Kępa w artykule *Kronika szkoły niemieckiej w Jasnym Polu z lat 1874-1928*.

Do tematu Powstania Wielkopolskiego nawiązuje Sylwester Paprocki, (artykuł *Epizody chwaliszewskie Powstania Wielkopolskiego*). Autor podaje sporo informacji o wydarzeniach powstańczych w południowej części powiatu krotoszyńskiego, głównie w Chwaliszewie i okolicy.

10 Przedmowa

O Małym Seminarium Zakonu oo. Franciszkanów w Kobylinie, które działało w latach 1931-1939, pisze Piotr Rodak. Autor opracował artykuł na podstawie materiałów archiwalnych oraz wspomnień absolwentów seminarium. Wspomnienia opublikujemy w XI tomie.

Interesujący jest artykuł (wspomnienie) Wacława Dwornikowskiego *Orpiszewskie burki ofiarą „piątej kolumny”*. Opisane tu zdarzenia, które miały miejsce w Orpiszewie na krótko przed wybuchem II wojny światowej, świadczą o przemarszu grup „piątej kolumny” przez tereny krotoszyńskie (m.in. przez Orpiszew). Niestety, mimo usilnych poszukiwań w archiwach państwowych, autorowi nie udało się znaleźć żadnych materiałów źródłowych na ten temat.

O trudnym i niebezpiecznym życiu Polaków – mieszkańców Sulmierzyc w czasie wojny 1939-1945 pisze Stanisław Gierszewicz. Autor opracował ten artykuł na podstawie własnych przeżyć i obserwacji, odwołując się też do wspomnień przyjaciół. Szczegółowy materiał przedstawiony w artykule jest cenny, zwłaszcza dla tamtejszego środowiska.

Część pierwszą niniejszego tomu zamyka artykuł Andrzeja Blandziego *ASTRA ma 85 lat*, przypominający w skrócie ważniejsze wydarzenia i sytuację klubu, ze szczególnym uwzględnieniem minionego pięciolecia (2009-2014).

W części biograficznej przedstawiamy ludzi godnych upamiętnienia: ks. Pawła Krauzego (1876-1937), związanego z Krotoszynem poprzez wieloletnią pracę duszpasterską, oraz Jana Biedowicza (1890-1961) i Antoniego Olejnika (1887-1939) – obaj związani z Ziemią Krotoszyńską poprzez miejsce urodzenia (Dzierżanów i Chwaliszew). Autorami biogramów są: Mariusz Marzyński, Daniel B. Rudnicki i Józef Zdunek.

Część trzecią, jak we wszystkich poprzednich tomach, stanowią materiały źródłowe do dziejów Krotoszyna i Ziemi Krotoszyńskiej. Wzbudzają one duże zainteresowanie czytelników, bowiem zawierają wiele informacji. W materiałach tych zachowujemy autentyczną pisownię, język, interpunkcję, styl (ingerujemy tu niezwykle rzadko).

Zamieszczamy 3 materiały źródłowe, w tym 2 przedruki. Jeden jest przedrukiem fragmentów książki Mariusza Golika *Pod zamkniętym semaforem* (aktualnie trudno dostępna, ostatnie wydanie 1983). Autor podaje w niej kilka informacji o kolejarskim ruchu oporu w Kobylinie i Krotoszynie w okresie II wojny światowej. Materiał dostarczył i kilka zdań o książce napisał Zenon Świdorski. Drugi przedruk stanowi tekst rękopisu Władysława Czarneckiego zatytułowany *Zabudowa i wygląd miasta* (chodzi o miasto Krotoszyn). Prawdopodobnie tekst ten pochodzi z 1. poł. lat 50. XX w. Dostarczył go, wraz z informacją o źródle i autorze, Grzegorz Śnieciński.

Materiałem źródłowym, zaczerpniętym z Archiwum Państwowego w Kaliszu, są *Sprawozdania sytuacyjne starosty krotoszyńskiego za czerwiec, lipiec i sierpień 1932 r.* Zawierają one dużo informacji o ówczesnej sytuacji społeczno-politycznej w powiecie krotoszyńskim. Dostarczył je i opatrzył komentarzem Jan Grzywaczewski.

Teksty do tomu XI, który ma się ukazać w październiku 2015 r., prosimy przysyłać pocztą elektroniczną na adres skorpion-sc@post.pl lub jozef-zdunek@wp.pl w terminie do 15 III 2015 r.

Józef Zdunek